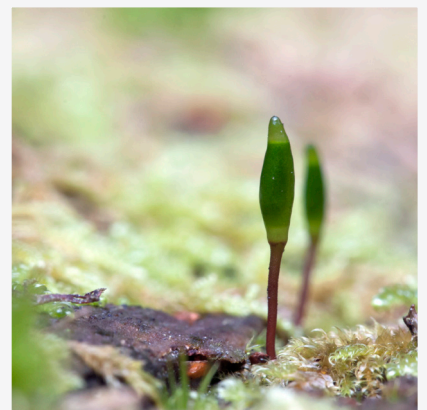

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Näsaren

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220306 Näsnaren

Kommun: Katrineholm

Områdets totala areal: 678,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2019-01-30

Markägarförhållanden:

Privat, Katrineholms kommun

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2000-07-01, regeringsbeslut M2000/1680/Na, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

A007 - Svarthakedopping, *Podiceps auritus*

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

A068 - Salskrake, *Mergus albellus*

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Natura 2000-områdets prioriterade bevarandevärden är den naturligt näringsrika sjön Näsnaren samt de utpekade arter som listats ovan.

Motivering: Näsnaren är en av Södermanlands artrikaste fågelsjöar.

Prioriterade åtgärder: Åtgärd mot övergödning, riktade mot externa och eventuellt även interna

källor. Åtgärd mot belastning av miljöstörande ämnen via dagvatten.

Beskrivning av området

Näsnarens Natura 2000-område omfattar sjöarna Näsnaren och Lilla Näsnaren vilka förbinds med varandra genom en cirka 300 meter lång å. De båda grunda och näringsrika sjöarna är belägna strax norr om Katrineholms tätort i Nyköpingsåsns avrinningsområde. Sjöarnas avrinningsområde (Utloppet av Näsnaren, 654419-151935) omfattar drygt 40 km² varv skog står för största delen (46 %), följt av jordbruk (18 %) samt tätort och hårdgjorda ytor (13 %). Jordbruk svarar enligt SMHI för nära hälften av den externa fosforbelastningen till Näsnaren, och även urbana källor och skogsmark svarar för en betydande fosforpåverkan, cirka en femtedel vardera. Ytterligare en näringskälla som bedöms vara betydande är enskilda avlopp. Näsnaren var från slutet av 1800-talet in till mitten av 50-talet recipient för orenat avloppsvatten från Katrineholms stad. Den långvarigt förhöjda näringsbelastningen innebär sannolikt att det sker en betydande fosforpåverkan även från sjöns sediment (intern fosforbelastning). Dagvatten från den närliggande tätorten tillförs sjön via två diken, de så kallade Lasstorpsdiket och Mejeridiket, något som medför belastning av miljöstörande ämnen, exempelvis PFAS och oljeförorening. Miljöövervakningsdata visar att Näsnaren är kraftigt övergödningspåverkad, något som sannolikt gäller även Lilla Näsnaren. Eutrofieringen är en bidragande faktor till att de båda sjöarna växt igen, en process som påskyndats till följd av sjösänkning i mitten av 1800-talet varvid Lilla Näsnaren avsnördes från övriga sjön. Näsnarens vattennivå regleras av ett dämme i utloppsån, cirka 100 meter uppströms vägen vid Sjöholms gård.

Den cirka 4 km² stora Näsnaren har ett maxdjup av 2,7 meter och avvattnas åt väster till Kolsnaren via Sjöholmsån. Sjön kantas av vassbälten, från någon meter till flera hundra meter breda, som bryts upp av betade strandängar vid Vännervass, Sjöholm och Katrineholms gård. Utanför vassarna tar en tät vattenvegetation vid och endast de centrala delarna av sjön är körbara med motorbåt. Den omgivande terrängen är omväxlande och något kuperad med barrskog, sumpskog, mossar och hagmarker. Fågeltorn finns i väster vid Sjöholm och i söder vid Katrineholms gård. I sjöns norra del ligger sex lövskogsklädda öar samt några kala klippblock. Lilla Näsnaren omfattar cirka 0,4 km² och har ett maxdjup av cirka 1,5 meter. Sjön avvattnas åt sydväst till Näsnaren. Strandområdena runt Lilla Näsnaren utgörs av våtmarker och täta vassar omgärdar den helt vegetationstäckta vattenytan. Ett mindre fågeltorn finns strax öster om utloppsån.

Näsnaren är en av Sörmlands artrikaste fågelsjöar och nära 200 arter har observerats i området. Omkring 90 av arterna kan betraktas som häckfåglar. Bland dessa märks kolonier av skrattnås, knölsvan, grågås, brun kärrhök, fiskgjuse, lärkfalk, kattuggla, mindre hackspett och en lång rad simänder, exempelvis skedand och snatterand. En skarvkoloni är sedan en tid etablerad i sjön. Även havsörn kan observeras här. För fågelskådare är Näsnaren mest känd som en utmärkt rastlokal, särskilt under höststräcken. Stora flockar med hundratals brunänder, vigg och även storskrake är då inte ovanligt. Även häger och knölsvan kan uppträda i stora antal. Årligen ses här också flera marina arter som salskrake, bergand, alfågel och sjöorre. Bland områdets tillfälliga gäster kan nämnas amerikansk kopparand, småfläckig sumphöna, mindre sumphöna, dvärgbeckasin, svarttärna, tretåig mås och sommargylling. Vintertid uppträder varfågel vid sjön.

Vad kan påverka negativt

- Motorbåtstrafik kan allvarligt störa sjöns fågelliv.
- Påverkan av orenat dagvatten från Katrineholms stad, intilliggande industriområde och andra hårdgjorda ytor som medför belastning av gödande och/eller miljöstörande ämnen.
- Rensning av diken i tillrinningsområdet kan orsaka grumling och ökad belastning av miljöstörande ämnen och näring.
- Belastning av ammonium i samband med högt pH och hög vattentemperatur (sommartid)

riskerar att medföra akuttoxiska effekter för fisk.

- Jordbruk i tillrinningsområdet som orsakar läckage av näringsämnen och/eller bekämpningsmedel till sjön.
- Skogsbruk i tillrinningsområdet, inklusive avverkning, markavvattning och skyddsdikning kan leda till ökad belastning av humusämnen, partiklar och förändrad hydrologi.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, exempelvis avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet.
- Anläggning, underhåll och nyttjande av vägar/järnvägar och skogsbilvägar kan orsaka grumling och belastning av näringsämnen samt miljöstörande ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.
- Reglering av sjöns vattennivå som resulterar i sänkning och/eller minskad vattenståndsamplitud.
- Anläggning av regleringskonstruktioner som utgör vandringshinder.
- Vattenförbindelsen mellan Lilla Näsnaren och Näsnaren riskerar att växa igen vilket kan medföra ökad igenväxningstakt i Lilla Näsnaren.
- Minskning av arealen naturliga strandmiljöer. Exempelvis kan exploatering av strandområden störa sjöns rika fågelliv.
- Upphörd hävd och/eller skogsplantering på omkringliggande betesmarker som medför ökad igenväxningstakt i strandzonen.
- Vattenuttag och avledning av vatten från sjöns tillrinningsområde.
- Utsättning av för området främmande arter eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- Ensidigt fiske, i synnerhet riktat mot rovfisk, eller för hårt fisketryck kan medföra en minskad fiskpopulation.
- Exploatering av strandområdet är negativt för möjligheten att upprätthålla naturliga strandmiljöer och riskerar att öka framtida efterfrågan om översvämningsskydd.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd:

EU:s ramdirektiv för vatten utgör grund för skydd av vatten. Direktivet har införlivats i svensk lagstiftning genom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Syftet med lagstiftningen är bl.a. att ställa krav på icke försämring av ytvatten med avseende på både ekologisk och kemisk status.

Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ Miljöbalken. Näsnaren omfattas av 100 meter strandskydd.

Skötsel:

Åtgärder i syfte att minska den externa fosforbelastningen från främst jordbruk och urbana källor. Eventuellt krävs även åtgärder riktade mot interna källor, det vill säga mot fosforfrisättning från Näsnarens sediment. Sådana eventuella åtgärder måste planeras med hänsyn till sjöns värdefulla vattenvegetation och fågelliv. Åtgärder som preliminärt föreslås inom vattenförvaltningen är exempelvis anpassade skyddszoner, kalkfilterdiken, våtmarker för näringsretention och minskat fosforläckage vid spridning av stallgödsel. Därtill föreslås åtgärd av enskilda avlopp till normal respektive hög skyddsnivå.

Näsnaren ingår i ett projekt under LIFE IP Rich Waters. I projektet utvecklas verktyg för

identifiering av interngödning. Näsnaren kommer att provtas och övervakas inom projektet. Förhoppningsvis leder projektet till konkreta åtgärder för sjön.

Åtgärd mot belastning av miljöstörande ämnen via dagvatten.

Utsläppsreduktion av miljögifter.

Rensning av diken i anslutning till sjöarna ska i möjligaste mån undvikas. Om rensning ändå genomförs ska skyddsåtgärder genomföras för att minimera tillförseln av sediment, näring och miljöstörande ämnen till sjöarna.

Vid åtgärder som utförs i anslutning till sjöarna eller tillrinnande vattendrag ska en skyddszon finnas mot vattnet. Denna skyddszon får i varje enskilt fall anpassas efter åtgärden samt hur den kan tänkas påverka sjöarna.

Hänsyn, skyddsåtgärder och restriktivitet vid åtgärder eller verksamheter inom sjöarnas tillrinningsområde som riskerar att medföra ökad belastning av näringsämnen, miljöstörande ämnen och/eller partikulärt material (grumling).

Upphörd eller minskad reglering av Näsnarens vattenstånd för att så långt som möjligt återskapa naturliga nivåer och fluktuationer. Villkor för sjöns reglering bör fastställas i vattendom.

För att gynnsamt tillstånd ska uppnås och upprätthållas behöver onaturliga vandringshinder i anslutande vattensystem åtgärdas så att fisk och andra organismer kan vandra fritt.

Uppluckring av delar av det massiva vassbältet för att skapa blå bård, öppningar och vegetationsöar till förmån för svarthakedopping med flera fågelarter.

Årligt bete eller slåtter, samt röjning av igenväxningsvegetation vid strandängar.

Riktad inventering i syfte att bedöma förekomst/status för habitatarter med okänt bevarandetillstånd.

Bevara sammanhängande storvassar som utgör betydelsefulla biotoper för rördrom, brun kärrhök med flera fågelarter.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**3150 - Naturligt näringsrika sjöar**

Areal: 661 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 434 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Näsnaren omges av övervattensvegetation dominerad av bladvass men med inslag av säv, bred- och smalkaveldun samt sprängört, vattenskräppa, slokstarr, kärrbräken, besksöta, missne, hästsvans med flera arter. Här växer även jättebalsamin som listas i EU:s förteckning över invasiva främmande arter. I kanten mot det öppna vattnet finns mer eller mindre friflytande vegetationsöar sammanflätade av tät rotfilt. Öarnas växtsamhällen är artrika med inslag av Näsnarstrandens flesta örter och gräs. Här växer även meterhöga plantor av vedväxter som glasbjörk, jolster, gråvide och klibbal. Där vassbältena bryts upp av betade strandängar förekommer bland annat tiggarranunkel, bitter- och strandpilört, strandlysing, sumpfräne, brun- och nickskära. I skydd av övervattensvegetationen flyter stora mängder andmat, stor andmat, dyblad och mer sällan även den centimeterstora och ofta solfjäderformade levermossan vattenstjärna (*Ricciocarpos natans*). Utanför vassarna utbreder sig långsträckta partier av näckros över de mjuka findetritusbottnarna. Undervattensvegetationen i Näsnaren förefaller tämligen begränsad, sannolikt till följd av dåliga ljusförhållanden. Vid vegetationsinventeringar utförda 2010 påträffades sju för naturtypen typiska arter, däribland den rödlistade uddnaten som ingår i åtgärdsprogram för hotade natearter och förekom med stor spridning över sjön. Vid inventeringen var siktdjupet 0,5 meter och hornsärv noterades som djupast förekommande art på 2 meters djup. Hornsärv var tillsammans med andmat och vattenpest de vanligast förekommande arterna. Av kransalger noterades glans/mattslinke och skörsträfsse. Trådalger förekom bitvis i rikliga mängder.

Lilla Näsnaren är helt omgärdad av bred och tät övervattensvegetation dominerad av bladvass och med betydande inslag av smalkaveldun. Här förekommer även grenrör, svärdslijja, sprängört, vattenskräppa, kärrbräsma och besksöta. Vid vegetationsinventering 2007, i syfte att eftersöka ÅGP-arter, påträffades 26 arter varav nio utgör typiska arter för naturtypen. Vid inventeringstillfället översteg siktdjupet sjöns maxdjup på cirka 1,5 meter och vattenvegetation förekom till detta djup. Vit näckros växte över hela vattenytan medan gul näckros och gäddnate var mindre vanligt förekommande flytbladväxter. Undervattensvegetationen karakteriserades av mycket kraftiga och heltäckande bestånd av hornsärv där även korsandmat och vattenaloe förekom rikligt. Andra vanligt förekommande arter var kransslinga, trubbnate samt den rödlistade uddnaten som tycktes spridd över stora delar av sjön. Därtill noterades bland annat vattenbläddra samt kransalger (enbart noterad som Characeae). Liksom i Näsnaren förekom trådalger bitvis rikligt. Längs ån som förbinder de båda sjöarna växer stora bestånd av missne och enstaka tuvor slokstarr. Vid inventeringen 2007 täcktes åns vattenyta av andmat och stor andmat.

Fiskarter med dokumenterad förekomst i Näsnaren är bland annat abborre, björkna, braxen, gädda, mört, sutare och ål (rödlistad som akut hotad).

Sjöns rika fågelfauna omfattar utöver habitatarterna svarthakedopping, rördrom, salskrake och brun kärrhök ett stort antal rödlistade arter och även samtliga tio arter som listas som typiska för naturligt näringsrika sjöar.

Bottenfaunaundersökning av Näsnarens djupare bottnar (1,9 m) år 2010 visade på artfattig (12

taxa) men individrik (8800 ind/m²) fauna dominerad av föroreningsstålga arter i grupperna tvåvingar (Diptera) och fåborstmaskar (Oligochaeta). Fynd gjordes av stor kamgälsnäcka, en art som kan betraktas som nationellt ovanlig, men är tämligen allmänt förekommande i regionen.

Näsnarens miljö kvalitet undersöks inom ramarna för regional miljöövervakning (RMÖ) och sjöundersökningsprogrammet VER, Södermanlands län (verifieringsövervakning). Programmen omfattar växtplankton, makrofyter (vattenvegetation), vattenkemi och miljögifter i vatten och sediment.

Vattenförvaltningens senaste klassning av vattenförekomsten Näsnaren (EU_CD 654403-151922) är otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Styrande för bedömning till otillfredsställande status var status avseende växtplankton som förekommer i höga biomassor och hög andel cyanobakterier (2008, 2010). Stöd för bedömning till sämre än god status ges av att näringsämnen indikerar dålig status (kraftigt förhöjda totalfosforhalter, ca 280 µg/l, 2009-2017). Makrofyter (vattenvegetation) indikerar måttlig status, på gränsen mot otillfredsställande status. Denna kvalitetsfaktor bedöms dock generellt inte tillförlitlig vid utfallet måttlig status.

Näsnaren är välbuffrad med pH-värden högre än 7 och bedöms ha hög status avseende försurning. Sommartid har extremt höga pH-värden (max 10,3) noterats i sjön, sannolikt i samband med kraftig algblooming. Vid två av dessa tillfällen (2009, 2010) beräknas ammoniakhalterna (22-59 µg/l) ha legat på en nivå som kan väntas vara akuttoxisk för fisk. Halterna överstiger miljö kvalitetsnormen för maximalt tillåten koncentration (6,8 µg/l).

Påverkan till följd av reglering uppges av Vattenmyndigheten vara låg och Näsnaren bedöms ha hög status avseende hydrologisk regim. Sjöns hydrologiska regim påverkas dock av reglerbart dämme i utloppsån, samt av att en förhållandevis hög andel urban mark i tillrinningsområdet bidrar till onaturlig flödesregim med ökad flödesamplitud. Sjöns morfologiska tillstånd bedöms motsvara god status baserat på en sammanvägning av hög status avseende närområde (4 % aktivt brukad mark och/eller anlagda ytor) och måttlig status avseende svämplanets strukturer och funktion (svämplanet utgörs till 18 % av aktivt brukad mark och/eller anlagda ytor). I sjöar utgörs svämplanen av områden längs strandlinjen som bildas genom regelbundna översvämningar vid höga vattenstånd. Längsgående konnektivitet bedöms måttlig till följd av att definitiva vandringshinder förekommer i anslutande vattendrag. Uppgifter saknas om sidledes konnektivitet.

Näsnaren uppnår ej god kemisk status vad gäller antracen och TBT (sediment) samt PFOS (fisk). Därtill bedöms sjön inte uppnå god status avseende kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) då dessa ämnen generellt överskrider gränsvärdena i Sverige.

Lilla Näsnaren (NW654440-152245) är inte utpekad som vattenförekomst och tillhör den vattenkategori som inom vattenförvaltningen kallas övrigt vatten. Uppgifter om ekologisk och kemisk status för Lilla Näsnaren saknas i VISS.

Bevarandemål

Naturligt näringsrika sjöar ska präglas av opåverkad hydrologi med naturliga vattenståndsvariationer och fria vandringsvägar i anslutande vattensystem. Vattenkvaliteten ska vara god och artsammansättningen naturlig utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. God eller hög ekologisk status enligt vattenförvaltningen ska uppnås eller upprätthållas. Omgivande mark ska hävdas genom bete eller slätter för att bibehålla eller uppnå en variation av livsmiljöer och arter i övergångszonen mellan land och vatten samt förhindra igenväxning. För naturtypen typiska arter - exempelvis trubbnate, vattenaloe och kransslinga -

ska finnas representerade. Arealen naturligt näringsrik sjö ska vara minst 661 hektar vid medelvattenstånd.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt bevarandetillstånd. Näsnaren är kraftigt eutrofierad och bedöms ha dålig ekologisk status avseende näringsämnen. Näsnaren belastas av otillräckligt renat dagvatten och uppnår ej god kemisk status till följd av förhöjda halter av flera prioriterade ämnen.

A007 - Svarthakedopping, *Podiceps auritus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svarthakedoppingen är en ganska liten dopping med kopparröd hakfärg och gulbruna tofsar från näbbroten och bakåt. Den förekommer över hela Sverige, men mest i de östra delarna. Svarthakedoppingen har minskat i antal under 70-, 80- och 90-talen. I en riksinventering 1996 uppskattades den svenska populationen till 1100-1300 par. De lever främst av ryggradslösa djur och är väldigt känsliga för födokonkurrens från fisk. De häckar gärna i grunda vikar eller sänkta sjöar med rik undervattensvegetation och är inte beroende av stora öppna vattenytor.

Under häckningstiden består födan av akvatiska evertebrater, speciellt insektslarver och till en mindre del fisk, salamandrar och grodyngel. Arten är mycket känslig för näringskonkurrens med fisk. För lyckad reproduktion bör häckningsvattnen sakna, eller ha starkt reducerad fiskförekomst. Lämpliga häckningsplatser är i allmänhet små och fisktomma sötvatten. Kan även häcka i större sjöar, både eutrofa slättsjöar som mer näringsfattiga skogssjöar. I de senare fallen bör undervattensvegetationen vara riklig om där finns fisk. Under häckningen är arten bunden till det vatten där boet anläggs. Övervintrar i marin miljö i västra och mellersta Europa.

Svarthakedoppingen har tidigare varit med i rödlistan som sårbar, men en tydlig populationsökning har skett de senaste 15 åren och arten bedöms nu vara livskraftig, med omkring 4000 reproduktiva individer. Under de senaste åren har observationer av par under häckningstiden gjorts vilket indikerar att häckning kan förkomma i Näsnaren

Bevarandemål

Målet är att det ska finnas förutsättningar för svarthakedopping att häcka inom Floda-Kyrksjöns Natura 2000-område

Negativ påverkan

- Total igenväxning av sjön eller att vattenvegetationen försvinner helt påverkar arten negativt.
- Utdikning eller kraftig vattenståndssänkning i tidigare goda häckningsmiljöer medför att arten minskar i antal eller försvinner.
- Predation av mink, kan vara en delförklaring till att arten försvunnit från många lokaler under de senaste 30 åren.
- Arten har stora svårigheter att reproducera sig med lyckat resultat i småvatten där fisk planterats in (födokonkurrens).

Bevarandeåtgärder

Inventeringar i syfte att bedöma artens förekomst/status i området.

Svarthakedopping är upptagen i Fågedirektivet, Bernkonventionens bilaga II, Bonnkonventionens bilaga II och AEWA.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd. Sedan 2015 har svarthakedopping observerats regelbundet under sommarhalvåret och det finns indikationer på att den häckar i området. Inventeringar behövs för att säkerställa häckning.

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördrommen är en tillbakadragen fågel som nästan uteslutande ger sig till känna genom hannarnas karakteristiska läte. Den har sin utbredning i Sverige koncentrerad till de mellansvenska slättsjöarnas vassbälten. Den lever ett undangömt liv i vassarna, men vill också ha tillgång till områden med glesare vegetation där den kan fånga fisk. Även grodor och vatteninsekter hör till rördrommens diet.

Hannarna hävdar sitt revir med ett vittljudande tutande. Enstaka fåglar övervintrar i södra Sverige under milda vintrar, annars sker övervintringen normalt i västra Europa dit fåglarna flyttar nattetid under september-november. Återkomsten till häckningsområdena sker i mars-april. Revirtutandet sätter igång vid islossningen och fortsätter fram emot midsommar. Reviret är omkring 20-40 hektar och innehåller minst 2-10 hektar vass samt strandängar, kanaler och klarvattenytor.

Arten har haft en positiv populationstillväxt och 2009 rapporterades, utan målinriktade eftersök, drygt 700 revirhållande hanar. I Näsnaren har Rördromen häckat till och från under de senaste decennierna. Den saknades dock under större delen av 1980-talet. Vid inventeringen år 2000 noterades 4 häckande par. Rördrom är rödlistad som nära hotad.

Bevarandemål

Målet är att det ska finnas goda förutsättningar för rördrom att häcka inom Näsnarens Natura 2000-område. Det ska finnas tillgång till vassområden som är lämpliga som häckningsplats.

Negativ påverkan

- Minskad bladvassareal och brist på gammal vass i sjön kan medföra att arten försvinner lokalt.
- Försumpning genom sänkning av vattenståndet i sjön kan resultera i att fisken slås ut vintertid på grund av låg syrehalt eller bottenfrysning.
- Predation av mink.

Bevarandeåtgärder

Rördrommen är väl representerad på lämpliga lokaler och dess förekomst i Sverige är för närvarande god. Antalet storvassar som ger skyddade häckplatser och goda näringsbetingelser är dock så begränsat att negativa biotopförändringar bör uppmärksammas och förhindras. Vid eventuell vasslåtter bör hänsyn tas till rördrom, genom att spara tillräckligt stora områden med gammal vass. Arealen vass eller annan lämplig vegetation (kaveldun, videsnår, säv) bör ej understiga cirka 1 ha/par.

Inventeringar i syfte att bedöma artens förekomst/status i området.

Rördrommen är upptagen i Fågedirektivet, Bernkonventionens bilaga II, Bonnkonventionens bilaga II och AEWA. Rördrommen tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd. Sedan 2011 har endast en hane per år ropat i Näsnaren enligt rapporter från artportalen. Tidigare har flera individer ropat på lokalen.

A068 - Salskrake, *Mergus albellus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Salskraken är en liten, kompakt andfågel, lik en knipa. Födan består huvudsakligen av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Den häckar sparsamt i sjö- och tjärnrika områden i det norrländska barrskogslandskapet men rastar i stora antal. I Näsnaren rastar årligen flera hundra individer under höstarna vilket är höga antal för en inlandslokal. Den tillhör våra mest fåtaliga häckfåglar men har troligen ökat under de senaste decennierna. Det svenska beståndet uppgår till ungefär 1100-2000 par enligt beräkningar från år 2008. I Sverige övervintrar salskraken numera med åtskilliga tusen individer, dock varierar antalet beroende på isläget. Större koncentrationer noteras längs kusterna i östra Skåne, Blekinge, Gotland, östra Småland och Öland men övervintring sker även längs Västkusten och övriga kuster upp till Uppland, under milda vintrar även längre norrut.

Bevarandemål

Målet är att det ska finnas goda förutsättningar för salskrake att rasta inom Näsnarens Natura 2000-område.

Negativ påverkan

- Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal ställen kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten.
- Med ökande friluftsliv kan speciellt kanoting och fritidsfiske lokalt vara ett störningsmoment under perioden då ungarna är små. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nytillskottet är mycket begränsat.
- Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken.
- I artens centrala utbredningsområde i Sibirien är oljeexploateringen med dess föroreningar samt allmän miljöförstörelse ett allvarligt hot.

Bevarandeåtgärder

Salskraken häckar inte i Näsnaren utan rastar och övervintrar. Bevarandeåtgärder som gynnar naturtypen naturligt näringsrika sjöar är även positiva för salskraken, t.ex. begränsa övergödningen, minska utsläpp av miljögifter, öppna upp vandringsvägar för fiskar och begränsa igenväxningen.

Salskrake är upptagen i Fågeldirektivet, Bernkonventionens bilaga II, Bonnkonventionens bilaga II, AEWa och är en typisk art i 3160 Myrsjöar (Alpin region (ALP)). Salskrake tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd, flera hundra individer rastar årligen på lokalen enligt rapporter ur artportalen.

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brun Kärrhök är de stora vassarnas karakteristiska rovfågel. Flyger ofta lågt med tydligt V-ställda vingar. De flesta häckningarna sker ute i täta vassområden. Födan består av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver. Den kan flyga iväg på jaktutflykter som sträcker sig åtskilliga kilometer från boplatsen, över arealer i storleksordningen 10-30 km². Brun kärrhök finns i princip i hela landet, men har sitt viktigaste utbredningsområde i östra Mellansverige. Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkylkvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. Övervintringen sker i Medelhavsländerna och i tropiska Afrika. Antalet reproduktiva individer i Sverige skattas till 3400 (3000-3800). I Näsaren observeras brun kärrhök årligen och det finns goda indikationer på att åtminstone ett par häckar årligen.

Bevarandemål

Målet är att det ska finnas goda förutsättningar för brun kärrhök att häcka inom Näsarens Natura 2000-område. Det ska finnas tillgång till vassområden som är lämpliga som häckningsplats.

Negativ påverkan

- Igenplantering
- Dikning/torrläggning
- Miljögifter
- Bekämpningsmedel

Bevarandeåtgärder

Bevara storvassar som ger skyddade häckplatser. Arealen vass eller annan lämplig vegetation (kaveldun, videsnår, säv) bör ej understiga cirka 1 ha/par. Vattenståndshöjning under maj-augusti kan medföra spolierade häckningar eftersom boet placeras i marknivå.

Inventeringar i syfte att bedöma artens förekomst/status i området.

Brun kärrhök är upptagen i Fågedirektivet, Bernkonventionens bilaga II, Bonnkonventionens bilaga II och CITES bilaga A. Brun kärrhök tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd, det finns indikationer om att det årligen häckar ett par i Näsaren.

Dokumentation

Exempel på arter som har noterats i området (inom parentes anges eventuell rödlistekategori, samt i förekommande fall TA, avseende för naturtypen typiska arter):

Fåglar

Brunand, *Aythya ferina* (VU, TA)
Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*
Gråhakedopping, *Podiceps grisegena* (TA)
Havsörn, *Haliaeetus albicilla* (NT)
Rördrom, *Botaurus stellaris* (NT)
Salskrake, *Mergellus albellus*
Skedand, *Anas clypeata* (TA)
Skrattmå, *Larus ridibundus*(TA)
Skräntärna, *Hydroprogne caspia* (NT)
Skäggdopping, *Podiceps cristatus* (TA)
Smådopping, *Tachybaptus ruficollis* (TA)
Sothöna, *Fulica atra* (TA)
Spillkråka, *Dryocopus martius* (NT)
Svarttärna, *Chlidonias niger* (VU, TA)
Svarthakedopping, *Podiceps auritus*
Trastsångare, *Acrocephalus arundinaceus* (NT, TA)

Kärlväxter

Andmat, *Lemna minor*
Axslinga, *Myriophyllum spicatum* (TA)
Dyblad, *Hydrocharis morsus-ranae* (TA)
Gräsnate, *Potamogeton gramineus*
Gul näckros, *Nuphar lutea*
Gäddnate, *Potamogeton natans*
Hornsärv, *Ceratophyllum demersum* (TA)
Hästsvans, *Hippuris vulgaris*
Jättebalsamin, *Impatiens glandulifera*
Korsandmat, *Lemna trisulca* (TA)
Kransslinga, *Myriophyllum verticillatum* (TA)
Missne, *Calla palustris*
Rostnate, *Potamogeton alpinus*
Stor andmat, *Spirodela polyrhiza* (TA)
Trubbnate, *Potamogeton obtusifolius* (TA)
Uddnate, *Potamogeton friesii* (NT, TA)
Vattenaloe, *Stratiotes aloides* (TA)
Vattenblink, *Hottonia palustris*
Vattenpest, *Elodea canadensis*
Vattenpilört, *Persicaria amphibia* (TA)
Vit näckros, *Nymphaea alba*

Mossor

Vattenstjärna, *Ricciocarpos natans* (TA)

Kransalger

Glans/mattslinka, *Nitella flexilis/opaca*
Skörsträfsa, *Chara globularis*

Fiskar
Abborre, *Perca fluviatilis*
Björkna, *Blicca bjoerkna*
Braxen, *Abramis brama*
Gädda, *Esox lucius* (TA)
Mört, *Rutilus rutilus*
Sutare, *Tinca tinca*
Ål, *Anguilla anguilla* (CR)

Ryggradslösa djur
Fjädermyggor, *Chironomus plumosus*
Fåborstmaskar, *Oligochaeta*
Musselkräftor, *Ostracoda*
Stor kamgälsnäcka, *Valvata piscinalis*
Svidknott, *Ceratopogonidae*
Tofsmyggor, *Chaoborus flavicans*
Tvåögd broskigel, *Helobdella stagnalis*
Vattenkvalster, *Hydracarina*
Ärtmusslor, *Pisidium*

Referenser

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

ArtDatabanken, 2018. Artfaktablad.

Artportalen. Rapportsystem för växter, djur och svampar. <https://www.artportalen.se/> Uttag 2018-09-17.

Föreningen Sörmlands ornitologer. 1992. Förteckning över Sörmlands fåglar.

Lantbruksstyrelsen. 1989. Näsnarens reglering. PM daterad 1989-10-19.

Lernefalk, H. 2006. Fågelinventering av Näsnarområdet. En studie av fågellivet inom naturvårdsprojektet "Bevara och utveckla natur- och friluftsvärderna kring sjöarna Näsnaren och Lilla Näsnaren". Rapport sammanställd av Katrineholm-Vingåkers Ornitologiska Förening.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. Sörmlands natur, naturvårdsprogram.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område Näsnaren, SE0220306, Katrineholms kommun, Södermanlands län. Dnr: 511-1909-2006.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2011. Inventering av makrofyter i Södermanlands län 2005-2010. Rapport 2011:10, ISSN: 1400 – 0792.

Miljödata MVM, Sveriges Lantbruksuniversitet. En webbtjänst med mark, vatten och miljödata. <http://miljodata.slu.se/mvm/> Uttag 2018-09-18.

Naturvårdsverket. 2009. Åtgärdsprogram för hotade natearter 2008–2011. Rapport 5854.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter och naturtyper inom Natura 2000. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/>

SMHI Vattenwebb <https://vattenwebb.smhi.se/> Besökt 2018-09-12.

Sveriges Ornitologiska Förening. 1999. Svensk fågelatlas.

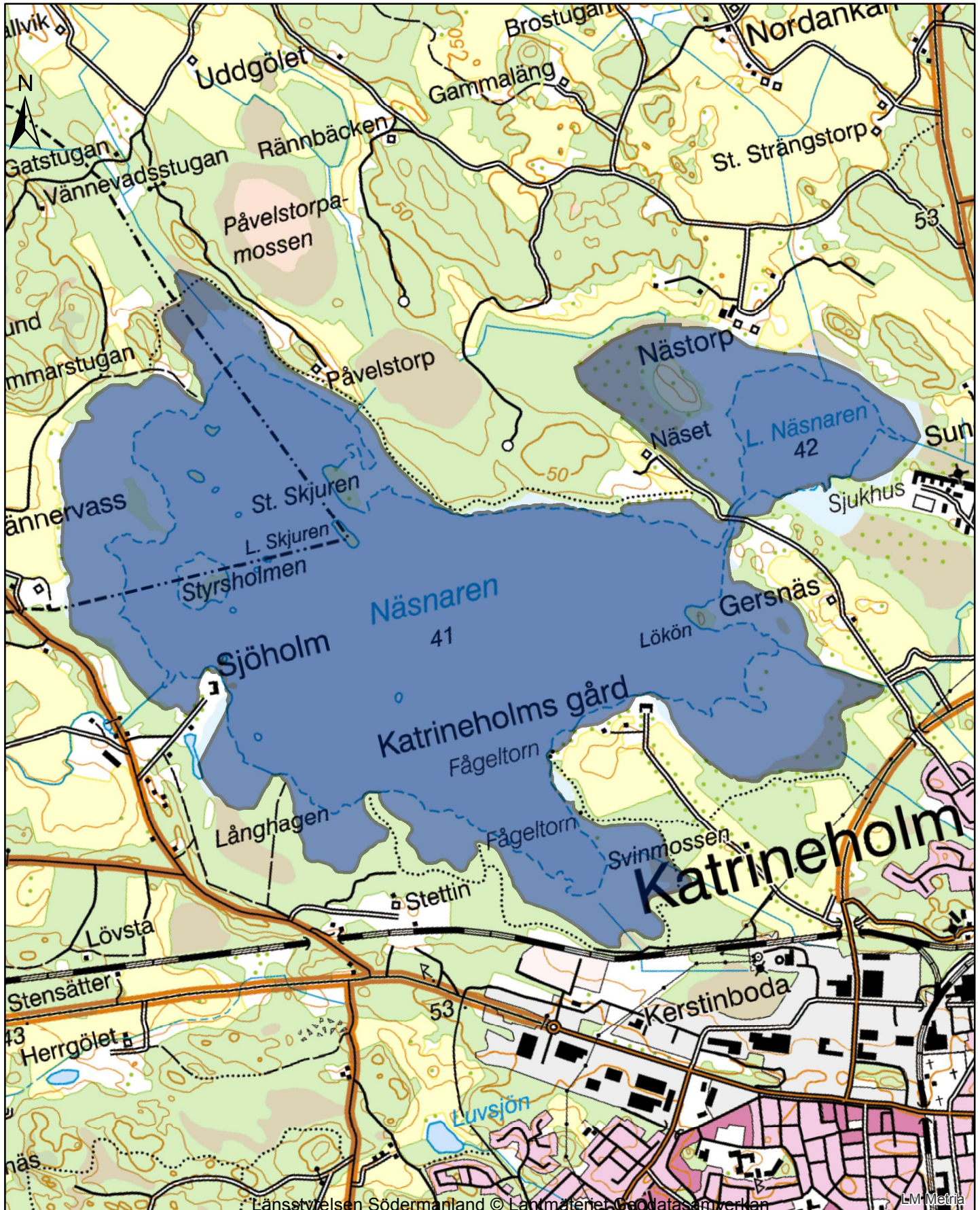
Vatteninformationssystem Sverige. 2018. Vattenförekomst Näsnaren, EU_CD: 654403-151922. Besökt 2018-09-12.

Vingåkers ornitologiska förening. 1990. Näsnaren, Häckande och rastande sjöfågel, Katrineholm.

Vingåkers ornitologiska förening. 2000. Häckningsutfall i Näsnaren 1995, Katrineholm.

Öberg, E. 2009. Näsnarens framtid i ett näringsstatusperspektiv. The future of Lake Näsnaren in a trophic state perspective. Uppsala universitet, Institutionen för geovetenskaper, Examensarbete 30 hp.

Bilagor

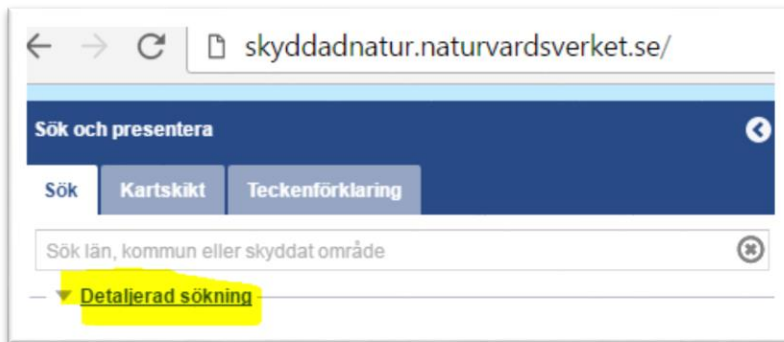

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

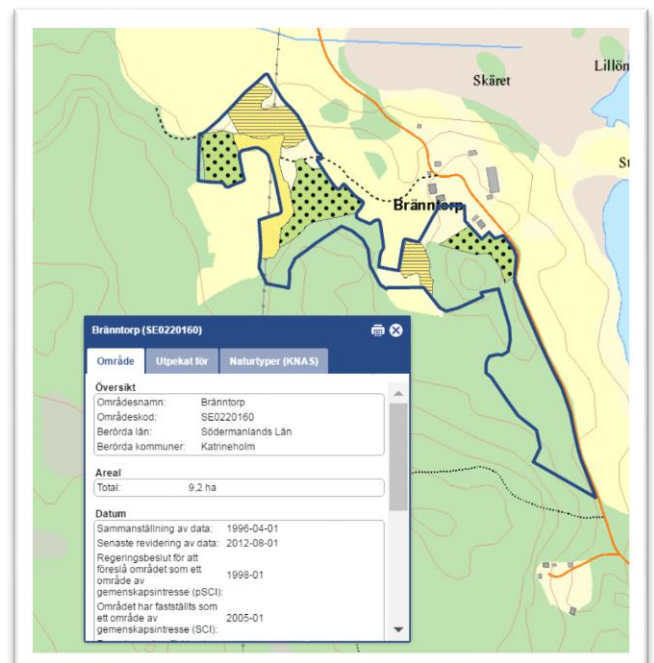
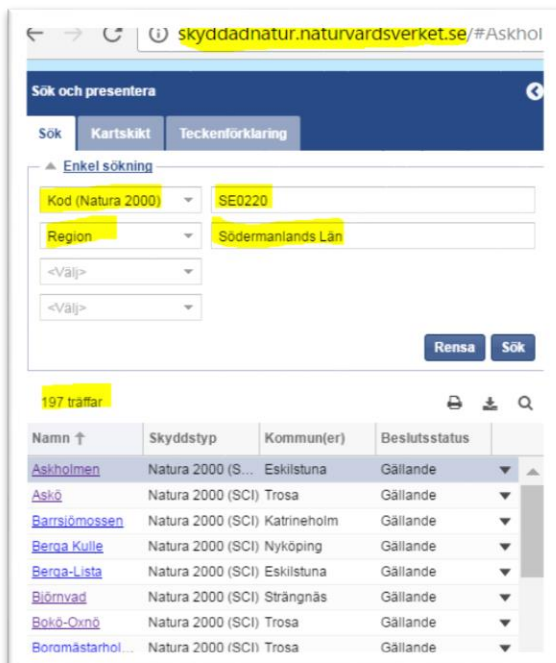
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

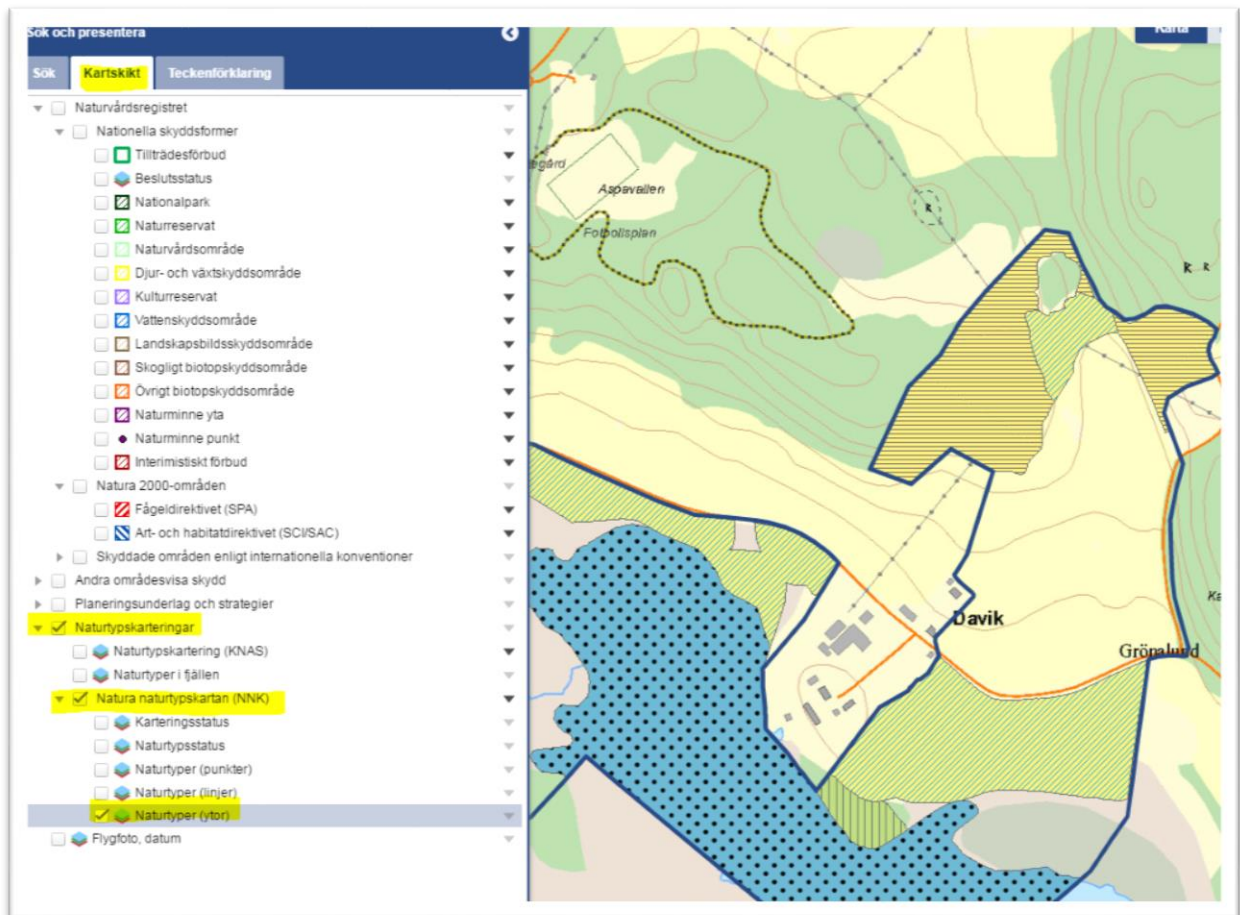
Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

Karttjänst VISS Vattenkartan – avrinningsområden

<https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>

I denna karttjänst går det bl.a. att se utbredningen av avrinningsområden.

1) Öppna Vattenkartan:

VISS Vatteninformationssystem Sverige

Avancerad sök Kartor Hämta data Om VISS

Kartgalleri

Välj karta utifrån dina behov. Kartgalleriet kommer att fyllas på efterhand. En hjälp för kartorna finns här.

- Vattenkartan (ny plattform)**
Samma innehåll som den gamla Vattenkartan men med ett nytt utseende baserat på ny teknik - fungerar i de flesta webbläsare och mobila enheter. Om man inte behöver verktyg som utskrift mm. går det att öppna kartan i ett enklare utförande, öppna kartan.
- Enkla kartan**
Kartan kan även öppnas i [enklare utförande](#) vilket passar bra för mindre skärmar. Innehåller statusklassningar, mjölkvalfetsnormer och indelning av vatten.
[Filen om enkla kartan](#)
- Påverkanskällor**
Kartan visar nya bedömningar av påverkanskällor från tredje förvaltningscykeln. Konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd visas inte då de kommer att kompletteras våren 2019.
- Vattenmyndighetens data på GeodataKatalogen**
Hämta hem geodata från VISS på Länsstyrelsens Geodatakatalog. Det som finns tillgängligt är statusklassningar, vattenförekomster samt mjölkvalfetsnormer. Geodatan hittas lättast genom att filtrera på ansvarig organisation och markera Vattenmyndigheterna. Filerna tillhandahålls i shapeformat med referenssystemet SWEREF 99 TM. Det finns också lyrfiler (ArcGIS 10.3 format).
- Kraftigt modifierade vatten samråd (avslutat)**
Karta som visar de vatten som omfattades av samrådet om förslag till mjölkvalfetsnormer för kraftigt modifierade vatten 2/5-30/9 2018 (samrådet är avslutat, läs mer på [Vattenmyndigheternas webbsidor](#)).

Webbmaster: viss-support@lansstyrelsen.se
Cookiepolicy VISS Öppna API

VATTENMYNDIGHETENA Länsstyrelserna Havs och Vatten myndigheten

2) Zooma in till önskat område i kartan och kryssa i lagren under "Avrinningsområden" som finns längst ner under "Vattenförekomster och övrigt vatten":

Lagerlista

Sök i lagerlista

- Övervakning
- Åtgärder och påverkan
- Vattenförekomster och övrigt vatten** ...
 - Vattenförekomster (2017-2021)
 - Vattenförekomster och övrigt vatten - (2010-2016)
 - Vattenförekomster och övrigt vatten - (2004-2009)
 - Avrinningsområden**
 - SMHI huvudavrinningsområden (2016) ...
 - Vattenförekomst avrinningsområden ytvatten (VARO) ...
 - SMHI delavrinningsområden (2016) ...
 - Miljö kvalitetsnormer 2016-2021 ...
 - Statusklassningar och bedömningar 2010-2016
 - Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen ...
 - Skyddade områden - miljöbalken ...
 - Typindelning ...
 - Administrativa områden ...
 - Havsmiljödirektiv ...
 - Vattendirektivet Norge (NVE) ...
 - Vattendirektivet Finland (SYKE) ...
 - Topografiska webbkartan nedtonad
 - Topografiska Webbkartan Nedtonad ...
 - Ortofoton ...
 - Ortofoto ...